

ність забезпечує власна національна територія, ефективна економіка, стабільна держава, високий рівень культури. За відсутності або кількох із цих факторів народ втрачає свою мовну стабільність. А втративши мовну стабільність і не маючи або не виробивши мовної стійкості народ може втратити найстабільнішу і найвпливовішу в світі мову.

Дяченко О. В.
НТУ «ХПІ»

ДМИТРО ПАВЛИЧКО – СОНЕТАР-4

Сонет – унікальне народження світової літератури на найвищому етапі її розвитку. В українській поезії він досяг свого вершинного розвитку в творчості Івана Франка, Миколи Зерова, Максима Рильського. Дмитро Павличко розвинув традиції своїх попередників-учителів і новаторськи розробляв зовнішню і внутрішню сонетні форми.

Од циклу до циклу Д. Павличко розвивався як сонетяр: оголена публіцистичність забарвлювалася роздумливою драматичністю, логіко-понятійний ряд дедалі більше насичувався філософсько-метафоричними елементами. Найорганічнішого сплаву філософічності й художності поет набуває в «Сонетах подільської осені». Сонетарій Д. Павличка раніше не зазначав такої ідейно-філософської насиченості. Тут і проблема життя, смерті й безсмертя; роду, родини й народу; духовності й бездуховності, обивательщини; слави й безслав'я, радості й печалі, любові й ненависті; правди й кривди, брехні і підлості, свободи й неволі, щастя й горя та ще багато чого іншого, а саме – того, чим живе й дихає повнокровна людина.

Павличкова поетична думка в «подільських сонетах» перетворилася на діалектично розгалужену, проявляючись часто заідеологізовано-антикапіталістичною, атеїстично-антиклерикальною, вона постійно перебуває в інтелектуальному пошукові, маючи вольовий, рішучий, наступальний, як і в її господаря, характер, вона в силу своєї текучості, польовності ніколи не перетворюється на догму – стан закам'янілості духовного, живого, абсолютний ворожий українському сонетяреві-4. Яскравим зразком є сонет «Далина».

У «Сонетах подільської осені» як ніколи багато творів експериментального характеру: вони схожі й несхожі на пейзажні медитації, поді-

бні пейзажними асоціаціями, драматизмом переживань, контрастним зіткненням образів і думок, а новизна їх – у нестандартних підходах до вираження сонетної дії. Характерні з цього погляду сонети «Двійник», «Ранок», «Зрілість».

Уперше в українській поезії Д. Павличко створив сонет-діалог «Дедал та Ікар». Чотириряддя та триряддя є фрагментами діалогу батька й сина: Дедал-Ікар-Дедал-Ікар. Це, мабуть, найдинамічніший діалог в історії сонетної практики і найкоротший драматургійний твір, в якому розгортається конфлікт між батьком і сином, а тому в сонеті наявні дві тези та дві антитези.

Не можна не відзначити й удосконалення словесно-виражальних засобів у сонетярській практиці Д. Павличка. Тканину віршів найкраще вияскравлюють влучно-динамічні, асоціативно розгалужені метафори та порівняння, які поет часто доводить до найвищого ступеня художньої досконалості. Нових естетичних верши досягає майстер в осягненні можливості гри словом, зокрема в алітераційно-асонансних сполуках, яких у подільському циклі дуже багато: «...вірш мій шелескоче, як миша у мішечку борошна», «Так ніби сонця золоті долота Вирізьблюють для тебе серце знов» та ін.

Отже, Д. Павличко в «Сонетах подільської осені» досяг нових творчих вершин, його новаторські пошуки вивели українське сонетярство і взагалі український мовно-літературний процес на новий виток художнього розвитку. Незважаючи на певні труднощі на цьому складному сонетярському шляху (побороти залізний канон 14-ти рядків або відсутність тріади в деяких сонетах (теза-антитеза-синтез) поет має багато прекрасних сонетів у своїй творчості, які несуть зрілу печать духовно видатної особистості, в якій є чому повчитись, печать довершеної художньої майстерності, що дозволила сонетяреві-4 створити ряд сонетів-шедеврів, котрі причаровують читачів оригінальністю почуттів, нев'янучою свіжістю думок.